

был принят в г. Лион [8]. На протяжении долгого времени ученики СШ № 9 г. Борисова занимались изучением истории полка "Нормандия-Неман", устанавливали связи с музеями, вели переписку с ветеранами, создали школьный музей. Другом этой школы стал Леон Кюффо - генерал французской авиации, велась переписка с участницей Сопротивления Мадлен Лавальо [9].

Несмотря на позитивные черты двусторонних контактов, существовали и известные сложности, в первую очередь идеологического порядка. Так, достаточно тяжело устанавливались отношения побратимства между Минском и Лионом, были сложности в отношениях с Лионским муниципалитетом, состоявшим из голлистов, центристов и независимых республиканцев. В 1976 г. мэр Лиона заявил о невозможности послать делегацию на встречу породненных городов, проходившую в Одессе [10]. Летом 1972 г. от г. Ля-Сейн-сюр-Мер поступило предложение направить французских детей в СССР, а советских - во Францию (имелся в виду летний отдых детей 12-15 лет). В ответ Минску было дано распоряжение ограничиться перепиской и обменом рисунками между детьми, а организация поездок белорусских детей во Францию была расценена как необдуманный шаг ответственных лиц Беларуси [11].

Начало 80-х гг. было отмечено обострением отношений и конфронтацией в отношениях между СССР и США, в которую была втянута и Франция. Подобная ситуация не могла не отразиться и на белорусско-французских контактах, хотя культурные связи пострадали при этом в меньшей степени. Так, одним из самых заметных событий стало проведение в сентябре 1981 г. в Беларуси Дней Франции в СССР. Кроме традиционной программы и посещения памятных мест, в Беларуси наблюдалось обширная французская культурная программа. В Минске появилось новое отделение общества "СССР-Франция". Французская делегация посетила СШ № 9 г. Борисов, которой ещё в 1966 г. было присвоено имя авиаполка "Нормандия Неман". Генерал Гастон де Сен-Марсо, вице-президент содружества ветеранов этого полка, и генерал-майор авиации запаса Г. Н. Захаров (оба участники совместных боев) провели беседы со школьниками, посетили школьный музей [12]. В свою очередь, осенью 1981 г. общество "Франция-СССР" организовало Дни Советского Союза с участием Беларуси и соответственной программой. Как продолжение военной темы можно расценить демонстрацию в Международном центре в Париже цикла работ М.Савицкого "Цифры на сердце" [13]. В 1984 г. в Париже, в конференц-зале ООН состоялся вечер, посвященный БССР. Перед присутствующими выступил Р.Бородулин, демонстрировались фильмы киностудии "Беларусьфильм".

Центральной темой 1985 г. стало 40-летие Победы. По просьбе редакции бюллетеня "France - URSS" в Минске была организована программа визита и оказания содействия корреспонденту "France - URSS" Алену Дююю, собиравшему материалы для цикла очерков "Машины Победы", посвященному советской автомобильной технике военных и послевоенных лет. Особенное внимание было уделено ветеранам французского Сопротивления. Для них были организованы поездки в колхоз "Новый быт" Минского района, встречи с минчанами [14].

Годы перестройки придали новые оттенки культурному обмену. Активизировались молодежные контакты, центральными стали темы 70-летия Октябрьской революции и 200-летия Великой французской буржуазной революции. Возросли гуманитарные контакты, особенно после аварии на Чернобыльской АЭС. Военная тематика, по-прежнему присутствующая в культурном взаимодействии, стала отходить на второй план в сравнении с новыми сюжетами.

Тем не менее необходимо отметить, что в 70-80-х гг. культурные связи между Францией и Беларусью играли важную роль в знакомстве двух народов, ярко передавая особенности мировоззрения советской эпохи. Военная тематика, являвшаяся одной из ведущих в этом процессе, пережила тогда период взлета и была весьма существенной в культурных и идеологических процессах периода.

Список использованных источников:

1. Абрисимов П. А. Чрезвычайный и полномочный: Воспоминания. - М.: Правда, 1980. - С. 59-60.
2. Савченко Н. Добро пожаловать *It* Советская Белоруссия. - 1981. - 20 сент. - С. 3.
3. Национальный архив Республики Беларусь (НАРБ), фонд 914, оп. 4, д. 458, л. 21.
4. НАРБ, фонд 914, оп. 4, д. 568, л. 21.
5. НАРБ, фонд 914, оп. 4, д. 569, лл. 32, 38, 48.
6. НАРБ, фонд 914, оп. 4, д. 601, лл. 7, 49.
7. НАРБ, фонд 914, оп. 4, д. 569, лл. 1, 112.
8. НАРБ, фонд 914, оп. 4, д. 497, лл. 25, 120.
9. НАРБ, фонд 914, оп. 4, д. 498, л. 22.
10. НАРБ, фонд 914, оп. 4, д. 601, лл. 27, 28, 74.
11. НАРБ, фонд 914, оп. 4, д. 458, лл. 134, 136.
12. Ерусалимчык Л. Шчырая падзяка ветэранаў // Мінская праўда. - 1981. - 22 вер. - С. 3.
13. Выставка работ М. Савицкого в Париже // Советская Белоруссия. - 1982. - 10 апр. - С. 3.
14. Отчет Белорусского общества дружбы и культурной связи с зарубежными странами о проделанной за 1984-1986 гг. работе // Документы Белорусского общества дружбы и культурной связи с зарубежными странами. - Мн., 1987 - С. 1-2.

ДА ПЫТАННЯ АБ Вывучэнні чытацкай накіраванасці асобы старэйшага падлетка ў бібліятэцы

Марозава І.А.

Рэцэнзент: С. А. Паўлава, кандыдат філалагічных навук

Чытанне займае важнае месца ў жыцці чалавека і асабліва ў жыцці старэйшага падлетка. З аднаго боку, чытанне аказвае ўплыў на развіццё асобы, а з другога - тое, што чытае падлетак, адлюстроўвае асаблівасці яго жыццядзейнасці. Л.П.Міхайлава зазначае, што ўздзеянне друкаванага слова на фарміраванне асобы ў гэты ўзроставы перыяд вельмі вялікае. У кнізе падлеткі шукаюць адказы на хвалюючыя іх пытанні, знаходзяць апору для фарміравання светапогляду, перакананняў [2, с. 105].

Вивучэнню чытання старэйшых падлеткаў заўсёды надавалі вялікую ўвагу бібліятэказнаўцы, псіхолагі, педагогі, сацыёлагі. Недастаткова акрэсліць кола чытання падлетка, неабходна вывучыць чытацкую накіраванасць - сістэму адносін, якая вызначае актыўнасць асобы старэйшага падлетка ў чытацкіх паводзінах.

У сістэму чытацкай накіраванасці ўваходзяць стымулы, матывы, патрэбнасці, інтарэсы, устаноўкі, мэты, ідэалы. Гэтыя кампаненты знаходзяцца ва ўзаемнай сувязі, абумоўліваюць адзін аднаго і нярэдка ў літаратуры мяжа паміж гэтымі паняццямі дакладна не акрэслена.

Пры вивучэнні чытацкай накіраванасці старэйшага падлетка неабходна вивучыць паводжэнні, якія ўплываюць на чытацкія паводзіны (стымулы); рэакцыі на стымулы, якія забяспечваюць імкненне да чытання (матывы); той стан псіхікі, калі супярэчлівасці паміж унутранымі і знешнімі ўмовамі дзейнасці падлетка абумоўліваюць яго чытацкую актыўнасць (патрэбнасці); эмацыянальна афарбаванае імкненне да чытання (інтарэс); схільнасць асобы да чытання ў канкрэтнай сітуацыі (устапоўка); прадбачанне падлеткам вынікаў чытацкай дзейнасці і шляхоў яе рэалізацыі (мэты); уяўленне аб дасканаласці, якое як вышэйшая мэта і ўзор вызначае спосаб мыслення і дзейнасці (ідэал).

Каб лепш зразумець чытацкую накіраванасць асобы старэйшага падлетка, неабходна ведаць яго ўзроставыя асаблівасці ў псіха-фізіялагічным і сацыялагічным плане. Старэйшы падлеткавы ўзрост характарызуецца інтэнсіўнасцю развіцця асобы, фарміраваннем светапогляду, жыццёвых прынцыпаў, адносін да навакольнага свету, актыўным засваеннем ведаў, асэнсаваннем сваёй сацыяльнай значнасці. У старэйшых падлеткаў назіраецца рост самасвядомасці, імкненне да самазацвярджэння і раскрыцця сваіх здольнасцей.

Асаблівасці развіцця асобы старэйшага падлетка неабходна ўлічваць і пры выбары метадаў вивучэння чытацкай накіраванасці.

Пры вызначэнні чытацкай накіраванасці падлеткаў канкрэтнай бібліятэкі прымяняюцца масавыя метады даследвання: вуснае і пісьмовае апытанне. Кожны з гэтых метадаў мае свае вартаванні і недахопы. Так, пісьмовае апытанне (анкетаванне) дае магчымасць ахапіць шырокае кола рэспандэнтаў, але часта немагчыма назіраць за рэагаваннем на пытанні, даведацца, наколькі шчыра адказвае на іх падлетак. Гэтыя недахопы знікаюць пры выкарыстанні вуснага апытання (інтэрв'ю), але яно патрабуе значных затрат часу.

Найбольш эфектыўным сродкам вивучэння чытацкай накіраванасці асобы з'яўляецца гутарка, праз якую даследчык мае магчымасць знайсці індывідуальны падыход да кожнага падлетка і выявіць, што вызначае яго як асобу і чытача. Пры правядзенні гутаркі даследчык мае магчымасць адначасова з вивучэннем чытацкай накіраванасці аказаць на яе ўплыў: тактычна карэктываваць наяўныя і фарміраваць новыя матывы, патрэбнасці, мэты чытання, выклікаць інтарэс да кнігі. Гутарку трэба спалучаць з назіраннем, якое дапаможа лепш зразумець падлетка.

Аналіз невялікага творчага задання па кнізе, пісьмовае разважанне дасць магчымасць высветліць глыбіню ўспрымання літаратурнага твора, яго ўплыў на развіццё асобы падлетка.

На чытацкую накіраванасць падлетка ўплывае сфера яго жыццядзейнасці. У перыяд сталення, як сведчаць псіхолагі, накіраванасць асобы вызначаецца ўздывам выбіральных і сфер сваіх заняткаў і дасуга.

У падлеткавым узросце вучэбная, дасугава-аматарская, кампенсаторна-забаўляльная, эмацыянальна-эстэтычная дзейнасць кардынальным чынам вызначае матывы, стымулы, патрэбнасці, мэты чытання, а таксама акрэслівае кола чытання. Таму вельмі важна прасачыць сувязь паміж жыццядзейнасцю старэйшага падлетка і яго чытаннем.

Чытацкая накіраванасць асобы абумоўлівае кола чытання. Што чытаюць падлеткі? Пытанне вельмі цікавае і важнае. Тыпы, віды, жанры літаратуры, тэмы, аўтары і творы, якім аддаюць перавагу дзеці гэтага ўзросту, можна вызначыць пры дапамозе аналізу чытацкіх фармуляраў. Але трэба памятаць, што звесткі з чытацкіх фармуляраў не заўсёды сведчаць аб сапраўдных інтарэсах у адносінах да кнігі і не зусім поўна характарызуюць кола чытання. Старэйшыя падлеткі звычайна карыстаюцца літаратурай з фондаў некалькіх бібліятэк, у тым ліку дамашніх, абменьваюцца кнігамі з сябрамі.

Пры анкетаванні і ў прыватных гутарках маецца магчымасць выявіць кола чытання па ўсіх параметрах і вызначыць, да якога тыпу, віду, жанру літаратуры падлеткі праяўляюць інтарэс, а якія застаюцца па-за іх увагай і па якой прычыне. Важна вызначыць пажаданні падлеткаў у адносінах да чытання той ці іншай тэмы, тыпу літаратуры, канкрэтнага аўтара ці твора. Гэта абазначыць зыходны пункт пры вызначэнні накірунка чытання старэйшага падлетка з мэтай паступовага пашырэння і паглыблення яго чытацкіх інтарэсаў.

Вызначэнне чытацкай накіраванасці асобы старэйшага падлетка павінна будавацца не толькі на падставе даных апытання падлетка. Іх трэба дапаўняць звесткамі, атрыманымі ад дарослых, з якімі падлетак знаходзіцца ў цесных стасунках: бацькоў, настаўнікаў, кіраўнікоў аматарскіх гурткоў, секцый, клубаў. Гэтыя звесткі дапамогуць у іншым ракурсе ўбачыць матывы, стымулы, інтарэсы, мэты чытання старэйшых падлеткаў, паглыбіць уяўленні аб сферы жыццядзейнасці падлетка.

Такім чынам, узроставыя асаблівасці, сфера жыццядзейнасці ўплываюць на чытацкую накіраванасць асобы старэйшага падлетка, а чытацкая накіраванасць абумоўлівае кола чытання падлеткаў. У артыкуле адзначаны некаторыя метады даследвання чытацкай накіраванасці асобы, але да гэтага трэба дадаць, што іх выкарыстанне ў комплексе будзе максімальна эфектыўным, дасць магчымасць зрабіць больш грунтоўныя вынікі па даследванні. Таксама падкрэслена неабходнасць апытання не толькі саміх падлеткаў, але і дарослых, якія маюць дачыненне да іх жыцця.

У заканчэнні хочацца яшчэ раз звярнуць увагу на тое, што ва ўмовах канкрэтнай бібліятэкі да кожнага чытача гэтага ўзросту важна знайсці індывідуальны падыход, прызнаваць і паважаць непаўторнасць і самабытнасць кожнага старэйшага падлетка.

Список использованных источников:

1. Изучение читателей в детской библиотеке: методические рекомендации / Гос. б-ка СССР им. В. И. Ленина, сост.: Л. И. Беленькая. - Изд. 2-е, перераб. - М., 1973. - 84 с.
2. Михайлова Л. П. Портрет четырнадцатилетнего с книгой // Дети и подростки в мире книжной культуры: сборник научных трудов / РГБ. - М., 1995. - С. 105-108.
3. Тихомирова И. И. Психология детского чтения от Л до Я : методический словарь-справочник для библиотекарей. - М.: Школьная библиотека, 2004. - 238 с.